

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Люсила Петкова Цанкова

във връзка с конкурс за заемане на академичната длъжност “доцент” в Област на висше образование 1. Педагогически науки Професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по география) за нуждите на СУ „Св. Климент Охридски“

Конкурсът е обявен в ДВ, бр. 33/17.04.2018г.

1. Данни за конкурса

Настоящото становище е изготвено въз основа на Заповед № РД 38-364/29.05.2018г. на СУ „Св. Климент Охридски“, подписана от ректора проф. д-р Анастас Герджиков. Конкурсът е обявен в ДВ, бр. 33/17.04.2018г. Основанието е решение на ФС на ГГФ (Протокол № 8/05.06.2018г.) в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав в СУ, чл. 25 от ЗРАСРБ и във връзка с доклад на декана на ГГФ. Единствен кандидат в него е гл. ас. д-р Мая Петрова Василева, преподавател на основен трудов договор в СУ „Св. Климент Охридски“.

2. Данни за кандидата

Мая Петрова Василева е родена на 25.04.1979г. в София. Завършва средно образование през 1997г. в 101 СОУ „Бачо Киро“, профил „Банково дело“. В периода 1997г.- 2005г. учи в СУ „Св. Климент Охридски“, първоначално в ГГФ – специалност География, а впоследствие (от 2002г.) във ФКНФ – специалност Немски език и литература. На ниво национална квалификация е географ, учител по география и учител по немски език в средните училища. Притежава диплома за магистър – Географско образование (от 2005г.).

В периода 11.09.2001г. – 15.04.2007г. работи като учител по География и икономика в 101 СОУ „Бачо Киро“. От 16.04.2007г. и досега е

преподавател в СУ – ГГФ, първоначално към Катедра „Регионална и политическа география“ и впоследствие в Катедра „Регионално развитие“ – направление „Географско образование“. Мая Петрова Василева е зачислена в докторантура на самостоятелна подготовка в област на висше образование: 1.Педагогически науки; Професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по ...; Докторска програма „Методика на обучението по география“, считано от 01.02.2015г. до 01.02.2018г. – Заповед № РД20–272/29.01.2015г. на Ректора на СУ. Отчислена е предсрочно с право на защита, считано от 16.09.2015г. – Заповед № РД20-1423/29.09.2015г. От 09.11.2015г. придобива научна степен Доктор по 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по география). Понастоящем заема академичната длъжност главен асистент (считано от 10.10.2016г.).

3. Описание на научните трудове

Научната продукция на Мая Петрова Василева включва общо 37 заглавия (на български и английски език), както следва: дисертационен труд, монографичен труд, ръководство за висшето училище, 4 учебни пособия за средното училище, 6 публикации в български научни издания (1 студия и 5 статии), 24 публикации в сборници от научни конференции (национални и международни). От цялата научна продукция за настоящия конкурс са избрани общо 32 заглавия (16 на български език и 16 – на английски). 7 от представените публикации са в индексирани и реферирани издания. В направената справка за цитирания са посочени 13 цитата на 9 публикации на кандидата, от които 7 са в индексирани и реферирани издания.

Считам броя и качеството на представените научни публикации за достатъчен за заемане на академичната длъжност „доцент“. По мое мнение

те представят кандидата Мая Петрова Василева като специалист в професионалното направление.

Изразявам становище относно приносите на научните публикации, в които не участвам като съавтор. Излагам становището си в реда, в който са представени от кандидата.

4. Научни приноси

Монографичен труд: *„Методика на обучението по география – едно по-широко разбиране за методите на обучение“*, УИ „Св. Климент Охридски“, София, 2018, ISBN 978-954-07-4355-4, 158 стр.

Представената за рецензиране монография е резултат на изследователските търсения на автора. Тя доказва способността му да прилага съвременни методи на научно изследване. За научен принос приемам конструирания „Модел на методите в обучението по география“, тъй като той съчетава съвременните глобални и европейски тенденции по проблема с традициите в българското географско образование, обогатява теорията на дидактиката на географията у нас, предлага техники за прилагане на интерактивни методи.

Монографията е отговор на потребностите и очакванията на българското общество към повишаване качеството и ефективността на географското образование. Тя обогатява теоретичните постановки на дидактиката на географията у нас относно методите на обучение по предмета. Представя един съвременен модел на тези методи разработен на основата на доказалите своята ефективност теоретични постановки, идеи и решения по проблема в страните с развити образователни системи; доказва възможността за прилагането му в практиката на обучението по география у нас; предлага продуктивни идеи за осъществяване на нов тип взаимодействие между учителя и учениците в образователния процес по география, основано на интеракцията. Чрез него ученикът с неговите

потребности и интереси се поставя в центъра на образователния процес, предоставя му се възможност за общуване от нов тип, за придобиване на знания, умения и компетентности по самостоятелен път. Всичко това доказва актуалността, обществената и научна значимост на монографията, нейният принос за осъществяване на основните тенденции в географското образование – хуманизация, социологизация и технологизация, за адаптиране на ученика в заобикалящото го среда.

Учебно пособие за ВУ: Актуални въпроси на съвременната дидактика на географията, МЕЛАНИ, София, 2018, ISBN 978-95492917-9-7, 153 стр.

Представеното за рецензиране ръководство за семинарни занятия обогатява теорията на дидактиката на географията у нас. Чрез голяма по обем изследователска дейност авторът е успял сполучливо да проучи, систематизира и представи иновациите в световната дидактика на географията във връзка с изследваната от него проблематика. По този начин чрез ръководството студентите получават съвременна, актуална научна информация по основните въпроси на дидактиката на географията, което е задължително условие за тяхното адаптиране в системата на географското образование. Разкрити са възможностите за прилагане на тези иновации в българското географско образование, създадени са педагогически ситуации, които поставят студентите в интелектуално затруднение, преодоляването, на което води до развитие на техните способности и компетентности. Ръководството предоставя възможности за придобиване на знания по самостоятелен път, за извършване от студентите на голяма по обем, разнообразна по характер и сложност дейност, предлага образователни технологии и техники за прилагане на интерактивни методи.

Ръководството е отговор на очакванията на българското общество за по-тясно обвързване на висшето образование (в случая географското) с

потребностите на обществената практика (в случая подготовка на квалифицирани учители по география). То е предназначено за студенти от специалности География (редовно и задочно обучение), История и география и География и биология (бакалавърска степен), както и за обучение в курсовете за Следдипломна квалификация по география, чрез които се придобива учителска правоспособност за обучение по предмета. Ръководството обогатява теоретичните постановки на дидактиката на географията у нас относно основните характеристики на обучението по предмета, чрез представяне на резултатите от научните търсения на автора относно иновациите по изследваната проблематика в страните с развити образователни системи. Предоставя възможности за: формиране и развитие на важни за съвременния учител способности, чрез осъществяване на нов тип взаимодействие между преподавателя и студентите, основано на интеракцията; за придобиване на знания, умения и компетентности по самостоятелен път. Представя един примерен модел за подготовка на студентите по основни проблеми (теми) от дидактиката на географията, чието усвояване е задължително условие за постигане на професионална компетентност.

Всичко това доказва актуалността, обществената и научна значимост на представеното ръководство за семинарни занятия, неговия принос за полагане основите на професионалната подготовка на бъдещите учители по география.

Учебни пособия за средното училище

В тях участвам като водещ автор, поради което не изказвам мнение.

Студия: ПСИХОЛОГИЧЕСКА ОСНОВА НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ГЕОГРАФИЯ – ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ, Годишник на СУ, том: Кн. 2 -

География, брой: 111, издателство: СУ "Св. Климент Охридски", 2018, Ref (под печат)

В студията се поставя акцент върху психологията на ученето, инструктивната психология, психологията на развитието и социалната психология, тяхното отношение и отражение в обучението по география. Актуалността ѝ се обуславя от изискванията на българското общество към географското знание и познание, към способността на личността за успешна социална и професионална адаптация и реализация. Студията доказва ролята на психологията за трансформирането на географската информация в личностно значими за живота и дейността на ученика знания, умения, компетентности и модели на поведение. Това ми дава основание да считам предложените тук нови идеи на автора за научен принос в географското образование.

Други публикации в български научни издания

- ***Статия: Дидактическото моделиране в обучението по география, Годишник на СУ, том: Кн. 2 - География, брой: 108, 2016***

Статията очертава ролята на дидактическото моделиране за качеството и ефективността на обучението, вкл. по география. Тя представя класически дидактически модели, които позволяват процеса на обучение да бъде разгледан през различна дидактическа перспектива, от различна научно-теоретична позиция. В нея се представят идеи за съгласуване на обучението с научни критерии за качество, които авторът обвързва с целенасоченото, обективно и рационално планиране, осъществяване и рефлексия на дидактическата дейност като цяло и на процеса преподаване – учене в частност. Обединяването на теоретичното с опита се явява предпоставка за изграждане на дидактическа компетентност за дейност, т.е. за изграждането на дидактически модел на поведение у обучаващите. Статията дава отговор на актуални въпроси на дидактиката,

а именно: какво прави обучението добро?, как обучаващите и обучаемите постигат своята цел, осъществявайки иновативен учебен процес? Въпреки че въпросите нямат еднозначен отговор, ясно е открояна идеята за ролята на дидактическите принципи в практиката на учебната дейност, като ръководно начало, което определя посоката, в която трябва да се развива процеса на обучението.

Статии:

- *Идеи за усъвършенстване на планирането и структурирането на урока по география – поглед към съвременната немска дидактика на географията, Годишник на СУ, том: Кн. 2 - География, брой:104, 2012*
- *Идеи за усъвършенстване на структурата на урока по география, География 21, брой: 2, 2011*

Двете статии показват траен интерес на автора към един традиционен и в същото време актуален проблем на дидактиката на географията както у нас, така и в страните с развита образователна система. Авторът проучва теоретичните постановки за структурирането и планирането на урока по география в съвременната немска дидактика на географията, извежда нови идеи за планирането и структурирането му. Принос към теорията и практиката на обучението по география е изведената нова структура на урока, с което се обогатява както теорията, така и практиката на обучението по предмета.

Публикации от научни конференции:

Мая Петрова Василева е взела участие в 24 научни конференции. В публикациите от тях е разгледана разнообразна проблематика. Анализът на предложените за участие в конкурса публикации (в които не съм съавтор) ми дава основание условно да ги обединя в няколко групи:

- Публикации, в които разглежда системата на географското образование от позициите на социалното управление и образователния мениджмънт (публикации 12, 19, 20 и 31).

Считам за съществен принос на кандидата изведените в тези публикации нови идеи, постановки, решения за усъвършенстване на управлението, функционирането и ефективността на географското образование, за координиране и синхронизиране на нашата образователна система с тази на страните от ЕС.

- Публикации, разглеждащи теоретични въпроси и тенденции в развитие на съвременната дидактика на географията (1, 2, 7, 14, 15, 16, 18, 21, 23, 27, 29, 30 и 32).
- Публикации, които изследват образователния процес по география, методиката и методите на обучението по предмета (1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 24, 25, 27 и 32).
- Публикации, в които се прилага дидактическото моделиране за представяне на основни теоретични въпроси от дидактиката на географията и практиката на обучението по география (1, 8, 13, 14, 15, 16, 21, 22, 31 и 32).

Като принос на публикациите в горепосочените три групи определям извеждането на нови за страната теоретични постановки от дидактиката на географията в страните с развити образователни системи. Оценявам положително търсените в тях възможности за адаптиране и приложение в практиката на обучението по география у нас, с оглед постигане на високо качество и ефективност от образователния процес в българското училище.

- Публикации, които са разработени нетрадиционно, посредством метафора (14, 19, 21, 24 и 31).

Нетрадиционният подход в горепосочените публикации е позволил на Мая Петрова Василева посредством метафора да представи сложни

теоретични въпроси и по този начин да предизвика интерес към проблематиката, да погледне на нея през друга перспектива. По мое мнение подходът е интересен, поради което препоръчвам да бъде ползван и при изследване на други теоретични въпроси от дидактиката на географията.

- Публикации с междупредметен характер, които разглеждат интердисциплинарното обучение, връзките и взаимодействието между учебни предмети в средното образование (26 и 28).

Двете публикации засягат един особено актуален въпрос в съвременната дидактика - този за интердисциплинарното обучение. Това се дължи на факта, че в него се вижда потенциална възможност да се преодолее „тунелното“ обучение, а изучаването на учебните предмети да се осъществява във взаимодействие. Липсата на единно-приета концепция за интердисциплинарно обучение в средното училище е една от основните причини, които възпрепятстват реализирането на потенциала му в реална образователна среда. В тази връзка считам за принос на Мая Петрова Василева (водещ автор на статиите) предложената дидактико-методическа конструкция за осъществяване на интердисциплинарно обучение между География и икономика и Физическо възпитание и спорт.

Препоръчвам такава да бъде разработена и за други предмети (История и Биология), което би било особено полезно при подготовка на студентите от бинарните специалности.

5. Преподавателска работа

Мая Петрова Василева води лекции и упражнения в бакалавърски програми География (редовно и задочно обучение), История и география, География и биология, както и в магистърски програми Управление на човешките ресурси и Регионална сигурност. Участва в разработването и обновяването на някои основни и избираеми дисциплини, както и при

разработването на нова за ГГФ магистърска програма. Била е научен ръководител на четирима дипломанти и рецензент на редица успешно защитени дипломни работи за придобиване на образователно-квалификационна степен „магистър“. Взема участие в научни проекти (като член), в разработване на нова учебна документация по география и икономика за средното училище.

6. Език и стил. Научна етика

Езикът на публикациите е научен. Отговаря на изискванията, които се поставят към такъв род изследвания. Публикациите са добре онагледени. Фигурите са сполучливо интегрирани и повишават функционалността и четивността им. Правилата на научната етика са спазени. Цитирането е коректно и точно.

7. Бележки и препоръки

Препоръчвам на автора изведените теоретични постановки и нови идеи да намерят своето практическо решение чрез издаването на ръководства за студенти и учители по география с цел предоставяне на съвременна подготовка на студентите и по-голяма ефективност на образователния процес по география.

8. Заключение

Проблематиката и качеството на представените за рецензиране научни публикации утвърждават гл. ас д-р Мая Петрова Василева като изявен специалист по методика на обучението по география. Изследователската и преподавателската ѝ дейност удовлетворяват изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за прилагането му, както и правилника на СУ “Св. Климент Охридски” за развитие на академичния състав, предявявани към кандидати за получаване на академичната

длъжност “доцент” в Област на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ... (Методика на обучението по география). Това ми дава основание да предложа на почитаемите членове на Научното жури **да подкрепят** настоящата кандидатура с убеждението, че гл. ас д-р Мая Петрова Василева заслужава да заеме длъжността „доцент”.

София, 20.08.2018г.

Изготвил становището:

(доц. д-р Люсила Цанкова)